

Ketkä puhuvat luokassa –kartoitus

TAVOITE: Ota selvää, miten puheenvuorot luokassa jakautuvat

TARVIKKEET: muistiinpanovälineet

ARVIOITU AIKA: aloitus n. 30min, jatkuva työskentely muutamien oppituntien ajan, analyysi n. 45min.

Tutkimukset osoittavat, että puheenvuorojen määrissä on eroja sukupuolten välillä. Erityisesti luokkahuoneessa on kyse siitä, kenen aikuiset ja luokkahuoneeseen muodostunut kulttuuri sallii puhua ja millä äänenvoimakkuudella.

Tilan ottaminen, kuulluksi tuleminen ja se, että tuntee, että omilla mielipiteillä on merkitystä, on tärkeää oppilaalle. Tasa-arvoinen puheenvuorojen jakaminen antaa tilaa kaikkien äänille, tukee muiden mielipiteiden kunnioittamista ja antaa oppilaalle mahdollisuuden ilmaista itseään turvallisesti.

Tutki muutamien koulutuntien aikana, kuka saa ja ottaa puhetilaa luokassa

Valmistautuminen

- Kartoittaminen tehdään yhdessä oppilaiden kanssa yhden tai useamman oppiaineen tunneilla. Oppilaiden kanssa voidaan tehdä koko työ yhdessä tai sitten oppilaille voidaan jakaa omat vastualueet.
- Tee selväksi oppilaille, että tarkoituksena ei ole laittaa oppilaita tai opettajia silmätikuksi vaan tarkkailla isoja rakenteellisia käytäntöjä ja tapoja, jotka eivät ole riippuvaisia yksittäisistä oppilaista tai opettajista. Selvennä myös, että puhumista tai hiljaa olemista ei ole myöskään tarkoitus arvottaa vaan tarkoitus on huomioida sitä, miten puhetila jakautuu.
- Tee oppilaista nimilista.
- Työstä oppilaiden kanssa havaintolista tarkkailtavista asioista. Voitte havainnoida esimerkiksi, kuka viittaa tunneilla, kuka saa puheenvuoron nopeasti tai kuka puhuu puheenvuoroa pyytämättä. Valitkaa vain muutama aihe, jotta ehditte tarkkailla tapahtumien kulkua kunnolla.
- Tee selväksi, mihin havainnoinnissa tulisi kiinnittää huomiota. Se voi olla joko pelkkä opettajan tai oppilaiden toiminnan tarkkailu, mutta on myös mahdollista tutkia molempia samaan aikaan.
- Pyydä oppilaita kertomaan itse eri aineiden opettajille, mistä tutkimuksessa on kyse ja mikä on tutkimuksen tarkoitus.
- Kopioi luokalle oppilaslista ja havainnointikysymykset.

Havainnointi

- Toistakaa havainnointiharjoitus useamman kerran saman opettajan tunneilla, mutta myös eri opettajien tunneilla, jotta näette toistuuko joku asia kaavamaisesti.
- Kirjoittakaa heti havainnoinnin päättymisen jälkeen ylös kaikki asiat, jotka tulivat mieleen tarkkailun aikana.
- Tehkää havainnoista yhteenveto.

Havainnoinnin analyysi

- Analysoikaa tuloksia esim. seuraavalla oppitunnilla, oppilastyöryhmässä tai tasa-arvotyöryhmässä.
 - Mistä tulokset mielestänne kertovat?
 - Mistä tulokset johtuvat?
 - Tutki, ottavatko tai annetaanko tytöille, pojille tai muunsukupuolisille enemmän tilaa. Vaikuttiko opettajien sukupuoli tilanteisiin?
 - Mitkä oppitunnin rutiinit ja menetelmät johtivat näihin tuloksiin?
 - Miten oppitunteja voisi kehittää siten, että mahdollistettaisiin oppilaiden tasavertainen kohtelu?

Keskustelu toimenpiteistä

- Miten jatkatte tästä? Oppilaat voivat esitellä tekemiään havaintoja opettajien kokouksessa ja koulun aamunavauksissa tai vastaavissa kokoontumisissa.
- Miten opettajat ovat vastuussa muutoksesta, omista käytännöistään ja asian jatkokäsittelystä oppilaiden ja henkilökunnan kanssa?

Seuranta

- Toista havainnointiharjoitus, kun olette kehittäneet uusia metodeja, menetelmiä ja toimintatapoja. Tarkkaillkaa muutosta esimerkiksi lukukausittain.